Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Turfmarkt 147 2511DP Den Haag

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving

DGVB
Ministerie van BZK

Turfmarkt 147
Den Haag
Turfmarkt 147
2511DP Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Kenmerk
2022-0000228271

Uw kenmerk
IENW/BSK-2022/49430

Datum 19 mei 2022

Betreft Eindadviezen OFL - Participatie in het aardgasvrij maken van wijken 2019-2021

Geachte Mevrouw ,

Hartelijk dank voor de eindadviezen van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL). U heeft de afgelopen drie jaar onderzoek gedaan naar effectieve vormen van participatie en de rol van bewoners en maatschappelijke initiatieven bij het aardgasvrij maken van wijken. Met uw adviezen heeft u belangrijke inzichten geleverd aan hoe participatie in de wijkaanpak kan worden vormgegeven.

Uw bespiegelingen zijn zeer herkenbaar. Juist door bewoners de ruimte te geven, worden de duurzame wijken ook betere en mooiere wijken waar mensen met meer plezier wonen en werken. Binnen het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) leren gemeenten in proeftuinen hoe zij bewoners kunnen betrekken en bewonersinitiatieven de ruimte kunnen geven. Het PAW heeft onderzoek gedaan naar de rol van bewonersinitiatieven met een bewonerstevredenheidsonderzoek. Uw bevindingen worden door het onderzoek bevestigd: de proeftuinen waar een bewonersinitiatief actief is, scoren hoger op bewonerstevredenheid.

Om deze maatschappelijke route tot bloei te brengen, adviseert u om bewonersinitiatieven samen met gemeenten en bedrijven de ruimte te bieden om te leren over hoe de samenwerking goed vorm te geven. Daarvoor moeten de randvoorwaarden op orde worden gebracht zodat bewonersinitiatieven zich kunnen ontwikkelen en een bijdrage kunnen gaan leveren in de energietransitie van de gebouwde omgeving, in een gelijk speelveld met bedrijven en overheden. Mede daarom beveelt u aan om deze ontwikkeling beter te verankeren in zowel de governance als de (financiële) middelen.

We gaan verkennen of we in het Nationaal Isolatieprogramma (financiële) ruimte kunnen maken om bewonersinitiatieven lokaal in hun rol te ondersteunen. Bewonersinitiatieven kunnen een belangrijke bijdrage leveren in het organiserend vermogen: het activeren van medebewoners om aan de slag te gaan met de verduurzaming van de straat, buurt of wijk. Met financiële middelen zouden bewonersinitiatieven zich kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld door experts in te roepen, communicatiemiddelen te ontwikkelen, de behoeften en wensen uit de wijk in kaart te brengen, energiecoaches op te leiden en collectieve inkoop te organiseren.

Met deze middelen kunnen bewonersinitiatieven de vervolgstap zetten naar uitvoering. Daarmee is het een belangrijke aanvulling op de inspanningen van de Participatiecoalitie, die bewonersinitiatieven ondersteunt in hun ontwikkeling. De middelen kunnen worden verstrekt via de gemeente, omdat die zicht heeft op de bewonersinitiatieven in haar gemeente en hen kunnen attenderen. Bovendien kan de gemeente bezien welke bewonersinitiatieven in de fase zijn dat zij een bijdrage kunnen gaan leveren aan de lokale warmtetransitie. We zullen de komende jaren bezien of de regeling in deze vorm het meest passend is. Ook onderzoeken we met de Minister voor Klimaat en Energie naar aanleiding van de Motie Stoffer[1] of en hoe ook bewonersinitiatieven in de warmtetransitie aanspraak kunnen maken op het revolverend ontwikkelfonds voor energiecoöperaties gericht op de projectontwikkelingsfase.

U adviseert om het leren over nieuwe samenwerkingen tussen gemeenten en bewonersinitiatieven te versterken. Daarvoor zou PAW moeten doorontwikkelen tot een programma dat zich niet enkel richt op de lerende overheid, maar ook op de lerende maatschappij. Dit advies nemen we mee in de doorontwikkeling van het PAW, dat naast het ondersteunen van de uitvoering, zich zal blijven richten op leren en ontwikkelen. Ook werken we aan de uitvoering van Motie Nooren[2] om in het Invoeringsbesluit Omgevingswet een regeling op te nemen die ervoor zorgt dat er een plicht ontstaat voor gemeenten, provincies en waterschappen om participatiebeleid op te stellen.

Met deze ondersteunende maatregelen willen we bewonersinitiatieven een kans geven zichzelf te ontwikkelen en een plek in te nemen in het speelveld met andere (lokale) partijen. Wanneer bewonersinitiatieven tegen (beleids)knelpunten aanlopen helpt het PAW (of de opvolger hiervan), in samenwerking met de Participatiecoalitie, met het analyseren en agenderen van deze (beleids)knelpunten. Mede om deze reden is de Participatiecoalitie vertegenwoordigd in het Uitvoeringsoverleg Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving, om bewonersinitiatieven te kunnen vertegenwoordigen in de uitvoering van het Klimaatakkoord. Een werkgroep bewonersperspectief adviseert de regiegroep over de rol van bewoners(initiatieven) in de transitie.

[1] Kamerstukken II 2021/22 35 925 XIII nr. 56
[2] Kamerstukken I 2019/2020 34 986 AA

DGVB
Ministerie van BZK

Kenmerk
2022-0000228271

Naar aanleiding van uw inzichten, kunnen we de ondersteuning van het maatschappelijk initiatief versterken en de positie in de beleidsvorming verstevigen. Uw adviezen zijn van grote meerwaarde geweest, waarvoor dank.

Met vriendelijke groet,

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge